

Datum	Ert datum	
2016-01-12	2015-09-17	Näringsdepartementet
ESV dnr	Er beteckning	103 33 Stockholm
3.4-817/2015	N2015/05104/DL	
Handläggare		n.registrator@regeringskansliet.se
Lasse Henricson		linda.bienen@regeringskansliet.se

Avgifter i livsmedelskontrollen Förslag på en mer effektiv avgiftsfinansiering (2015:17)

Ekonomistyrningsverket (ESV) lämnar följande yttrande över rubricerad rapport från Statskontoret. Den avser redovisningen av ett regeringsuppdrag.

ESV har inga huvudsakliga invändningar mot de förslag Statskontorets lämnar om

- en förenklad riskklassningsmodell,
- efterhandsbetalning av kontrollavgifter,
- ökad kommunal samverkan, och
- ett mer aktivt Livsmedelsverk.

ESV lämnar i det följande mer nyanserade synpunkter om respektive förslag. ESV lämnar även förslag om Livsmedelsverkets hantering av överskott i livsmedelskontrollen.

En förenklad riskklassningsmodell

ESV är positivt till förslaget om att riskklassningsmodellen förenklas och görs mer begriplig. Det är en bra och väsentlig utgångspunkt att fokusera på antal besök framför antal kontrolltimmar. Kontrollarbetet bör vara mer inriktat på väsentligare frågor såsom livsmedelshanteringen än att diskutera antalet debiterbara timmar. Föreslagen modell kan användas som underlag i en revidering av nuvarande riskklassningsmodell.

Extra kontroller

Statskontoret anger att avgifterna för extra kontroller inte alltid uppfattas som skäligen av de som tar ut avgifterna, vilket försvagar legitimiteten för avgiftssystemet. Extra kontroller som kräver långa resvägar är exempel på när avgifterna anses bli orimligt höga. Statskontoret lämnar inte några förslag så att avgifterna kan uppfattas som likvärdiga och samtidigt rimliga. Däremot anser Statskontoret att Livsmedelsverket bör uppmärksamma detta problem och bli tydligare i sin vägledning av hur de kommunala kontrollmyndigheterna kan beräkna avgifterna för extra kontroller.

ESV anser med hänsyn till likvärdig behandling att de totala resekostnaderna för kontrollverksamheten bör fördelas jämnt på kontrollobjekten. Detta skulle innebära att varje företag betalar en avgift som inkluderar en genomsnittlig resekostnad

istället för resekostnaden till respektive anläggning. Avgiftsnivån bör inte vara beroende av hur långt ifrån inspektören den kontrollerade anläggningen är lokaliserad.

En utjämning av resekostnaderna bör enligt ESV alltid tillämpas för avgifter som tas ut för verksamheter som innebär någon form av myndighetsutövning.

Efterhandsbetalning av kontrollavgifter

ESV har inget att invända mot att kontrollavgifterna debiteras i efterhand om det även i den slutliga beredningen av frågan bedöms ha en positiv påverkan på kontrollobjektets syn på avgiftsmodellen. Statskontoret föreslår att regeringen genom en ändring i förordningen (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter möjliggör för kontrollmyndigheter att ta ut avgiften efter genomförd kontroll.

ESV är tveksamt till om förordningen behöver ändras, under förutsättning att det endast är 9 § i förordningen som ligger till grund för förslaget. ESV tolkar bestämmelsen som att den årliga avgiften ska betalas med helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår. Bestämmelsen anger dock inte när på året avgiften ska debiteras. Fakturering bör i så fall kunna ske även i slutet av året utan ändring.

Ökad kommunal samverkan

ESV tillstyrker i princip förslaget om ökad kommunal samverkan främst i syfte att stärka kompetens- och resursinsatsen för livsmedelskontrollen. Formerna för hur samverkan genomförs har ESV inga synpunkter på.

Ett mer aktivt Livsmedelsverk

Livsmedelsverkets agerande

ESV tillstyrker förslaget om att Livsmedelsverket tydligare bör agera mot kommuner som brister i sitt kontrolluppdrag.

Det förtjänar att nämnas att Livsmedelsverket enligt rapporten i huvudsak får goda omdömen från företrädare för branschorganisationer och kommuner för sin kontrollverksamhet.

Statskontoret bedömer att Livsmedelsverket kan agera mer aktivt mot kommuner som missköter sitt kontrolluppdrag även utan en skärpt lagstiftning. Utöver att utnyttja möjligheten till förelägganden bör myndigheten vara tydligare med vilka kommuner som inte lever upp till kraven och som är föremål för förelägganden. Detta kan göras på myndighetens webb-plats eller på annat sätt.

Statskontorets förutsätter att Livsmedelsverket och ESV reder ut hur överskottet i livsmedelskontrollen ska redovisas

Kontroll av slakteri- och vilthanteringsanläggningar finansieras av avgifter samt cirka 100 miljoner kronor i anslagmedel. Avgifterna för kontroll av slakteri- och

vilthanteringsanläggningar ska enligt de finansiella villkoren enbart *bidra* till att täcka kostnaderna för verksamheten, vilket är ett *obestämt* ekonomiskt mål. Vid *obestämt* ekonomiskt mål ska inkomster redovisas mot anslag enligt 15 § anslagsförordningen (2011:223). I de fall årets intäkter överstiger årets kostnader blir det därmed frågan om ett *anslagssparande* och inte ett överskott i en avgiftsbelagd verksamhet. Om ett *bestämt* ekonomiskt mål föreligger ska räkenskapsårets resultat istället balanseras i ny räkning enligt 25 a § avgiftsförordningen (1992:191).

Trots att det föreligger olika ekonomiska mål för kontroll av slakteri- och vilthanteringsanläggningar (obestämt) och övrig livsmedelskontroll (bestämt ekonomiskt mål full kostnadstäckning) ingår de båda verksamheterna i samma avgiftsområde enligt budgeten för avgiftsbelagd verksamhet i Livsmedelsverkets regleringsbrev. Avgifter för kontroll av slakteri- och vilthanteringsanläggningar hanteras även enligt 25 a § avgiftsförordningen, trots att ett obestämt ekonomiskt mål föreligger.

Grunden till regleringen i förordningarna finns i 3 kap. 6 § budgetlagen (2011:203). ESV konstaterar att Statskontoret inte har lämnat något förslag på hur överskottet i livsmedelskontrollen, som finansieras genom anslag och avgifter, ska hanteras för att inte riskera att strida mot dessa bestämmelser. ESV föreslår nedan två grundalternativ beroende på vilken finansiell styrning som regeringen vill tillämpa gentemot myndigheten.

Om regeringens avsikt är att Livsmedelsverket ska få disponera de eventuella överskott som uppstår i kontrollverksamheten som finansieras med såväl anslag som avgifter, finns två grundalternativ som ESV ser det.

Det första alternativet är att regeringen ger myndigheten rätt att disponera anslagsbehållning utöver de 3 procent som normalt tillämpas. Även anslagskrediten kan behöva utökas för att myndigheten ska kunna balansera även underskott.

Det andra alternativet innebär att regeringen beslutar om ett bestämt ekonomiskt mål med en lägre kostnadstäckningsgrad än full kostnadstäckning, dvs. lägre än 100 procent. Kostnadstäckningsnivån kan beslutas utifrån önskvärd grad av subvention av kontrollverksamheten. I detta alternativ kan myndigheten, utan att riskera att bryta mot regelverket, balansera över- och även underskott i förhållande till det beslutade ekonomiska målet som anges som en viss procentsats.

I detta ärende har generaldirektör Mats Wikström beslutat. Expert Lasse Henricson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Pia Heyman och enhetschef Anne Bryne deltagit.

Mats Wikström
Generaldirektör

Lasse Henricson
Expert